

نام خانوادگی:	نام پدر:	پایه:	نام دبیر:
نام:	به نام خداوند علم و قلم	نامدرس: علوم و فنون ادبی (۱) دهم	تاریخ:
اداره ی آموزش و پرورش	دبیرستان	زمان آزمون:	سوالات ارزشیابی نوبت اول سری ۹
سال تحصیلی	نمره باعدد:	نمره باحروف:	

ردیف	تاریخ ادبیات: (۲ نمره)	بارم
۱	«پدر شعر فارسی» لقب کیست؟ الف) کسایی مروزی ب) رودکی ج) ناصر خسرو د) فردوسی	۲۵/
۲	در عبارت زیر، کدام واژه از نظر تاریخ ادبیات نادرست است آن را بیابید و اصلاح کنید. زبان پهلوی، در دوره اشکانیان رایج بود و تا اوایل دوره ساسانی نیز آثاری به این زبان، تألیف می شده است. این زبان در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است.	۵/
۳	عبارت زیر، چه کتابی را معرفی می کند؟ «این کتاب حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده ای از دانشوران خراسان، نوشته شد. موضوع این کتاب، تاریخ گذشته ایران است؛ امروزه فقط چند صفحه ای از مقدمه آن باقیمانده است.»	۲۵/
۴	درستی یا نادرستی گزاره های زیر را تعیین کنید. الف) فرمانها و نامه های شاهان هخامنشی است که به خط میخی نوشته شده است. ب) «کسایی مروزی» شیوه «ناصر خسرو» را در سرودن قصاید تعلیمی ادامه داد	۵/
۵	نام صاحب هریک از آثار زیر را بنویسید. الف) تاریخ الرسل و الملوک: ب) الهی نامه:	۵/
سبک شناسی: (۲ نمره)		
۶	واژگان مشخص شده در متن زیر بیانگر کدام یک از ویژگی های زبانی است؟ هر که به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند، همچون آنمرد است که از پیش <u>اُشتر</u> مست بگریخت و به ضرورت، خویشن در چاهی آویختو دست در دو شاخ زد که بر بالای آن روئیده بود. «کلیله و دمنه»	۵/
۷	هریک از موارد زیر مربوط به کدام قلمرو از ویژگی های شعر یا نثر است؟ (زبانی / ادبی / فکری) الف) بهره گیری از تمثیل ب) کمی واژگان غیر فارسی پ) هوشیاری و پرهیز از خوشی های زودگذر	۷۵/
۸	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید الف) نثر دوره سامانی، ساده و روان است و بیشتر به موضوعهای حماسی، ملی و تاریخی توجه دارد ب) اصل تفسیر طبری را محمد بن جریر طبری به زبان فارسی نوشته است.	۵/
۹	در بیت «چو صیاد آمد، او را مرده پنداشت نمی یارست روبه را کم انگاشت» کاربرد تاریخی دستور را نشان دهید.	۲۵/

موسیقی شعر: (۶ نمره)

۱۰	پس از عاطفه مهمترین و مؤثرترین عامل تأثیرگذاری شعر..... است	۵/
۱۱	تعداد واج ها را در کلمات زیر مشخص کنید . الف) موج ب) آباد	۵/
۱۲	علامت هجاهای کدام مصراع، از چهار بار « — — — — — » تشکیل شده است؟ الف) غلام آن سبک روحم که با من سر گران دارد ب) هر که چیزی دوست دارد جان و دل بر وی گمارد پ) دیوانه چون طغیان کند زنجیر و زندان بشکندت هر که شیرینی فروشد مشتری بر وی بجوشد	۵/
۱۳	در مصراع زیر، چند هجایکشیده و چند مصوّت وجود دارد؟ بلم آرام چون قویی سبکبار	۱
۱۴	سعدی با وزن و آهنگی که در سروده زیر انتخاب کرده ، چه حالتی را به خواننده منتقل می کند. ما همه چشمیم و تو نور ای صنم چشم بد از روی تو دور ای صنم روی میوشان که بهشتی بود هر که بیند چو تو حور ای صنم حور خطا گفتم اگر خواندمت ترک ادب رفت و قصور ای صنم الف) غم و اندوه ب) شادی و نشاط درونی پ) امید به آینده روشن ت) هراس از دوری معشوق	۵/
۱۵	در کدام سروده، وزن و آهنگ با محتوا هماهنگی ندارد؟ الف) پیرزنی را ستمی در گرفت دست زد و دامن سنجر گرفت کای ملک آزرم تو کم دیده آموز تو همه ساله ستم دیده ام (سنجر : نام فرمانروای سلجوقی) (آزرم : عدل و انصاف) *** ب) خداوندا شبم را روز گردانچو روزم بر جهان پیروز گردان شبم دارم سیاه از صبح نومید در این شب رو سپیدم کن چو خورشید	۵/
۱۶	ابیات زیر درباره رنج و بلای زلزله سروده شده است. وزن کدام بیت با این موضوع هماهنگی ندارد؟ الف) یکی نبود که گوید به دیگری که مموی یکی نبود که گوید به دیگری که منال (مموی : گریه و زاری نکن) ب) دل درهم و خاطر به غم و سینه به تاب است شهری به خروش است و جهانی به عذاب است	۵/
۱۷	بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید؛ سپس هر هجا را با علامتخاص آن بنویسید. حلالست رفتن به صحرا، ولیکنه انصاف باشد که بی ما روند	۲

زیبایی شناسی : (۶ نمره)

۱۸	شاعر در کدام بیت از آرایه «واج آرای» بهره بیش تری برده است؟ ۱) صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را که سر به کوه و بیابان تو داده ای ما را ۲) رسم عاشق کشتی و شیوه شهر آشوبی جامه ای بود که بر قامت او دوخته بود ۳) آن ابر دُرر بار ز دریا که بر آید پر کرده ز دُر و دِرم و دانه دهان را ۴) شب است و شاهد و شمع و شراب و شیرینی غنیمت است چنین شب که دوستان بینی	۵/

۱۹	در هر عبارت، نوع سجع را مشخص نمایید. (الف) پشت و پناه سپاه من بود، در دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال. (ب) دو چیز مُحال عقل است: خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم. (پ) هر که را زر در ترازوست زور در بازوست	۷۵
۲۰	واژه های مشخص شده در بیت زیر، کدام آرایه لفظی را پدید آورده اند؟ در رفتن جان از بدن، گویند هر نوع <u>سُخْنَمَن</u> خود به چشم <u>خویشْتَن</u> ، دیدم که جانم می رود	۲۵
۲۱	در کدام بیت، واج آرایی هم در صامت و هم در مصوّت وجود دارد؟ (الف) فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب چنان بردند صبر از دل، که تُرکان خوان یغما را (ب) کرامت کن درونی درد پرورد دلی در وی درون درد و برون درد	۱۵
۲۲	در کدام مصراع، واج آرایی، محسوس تر است؟ دلیل خود را بنویسید. (الف) ملامت علما هم ز علم بی عمل است (ب) موج بی پروای طوفان خیز دریای توام	۱
۲۳	با توجه به بیتهای داده شده به پرسشها پاسخ دهید. (۱) به دل، روباه گفت: ترکِ غم گیر چو زنده مانده ای، یک گوش، کم گیر (۲) نَزَدَ دَم، تا که آهن درفکندند به سختی چند دندانانش بکنند (۳) چو نام دل شنید از دور، روباه جهان بر چشم او شد تیره، آنگاه (۴) بگفت این و به صد دستان و تزویر بجست از دام، همچون از کمان، تیر (۵) حدیث دل، حدیثی بس شگفت است که در عالم، حدیثش در گرفته است (الف) در کدام بیت، آرایه تشبیه وجود دارد؟ «مَثَبَه» این تشبیه را بنویسید. (ب) دو «کنایه» در این ابیات بیابید و بنویسید. (پ) در کدام بیت، آرایه «تکرار» وجود دارد؟ (ت) در بیت دوم «تکرار» کدام صامت بر تأثیر موسیقی سخن افزوده است؟ (یک مورد)	۱ ۱ ۲۵ ۲۵
۲۴	در کدام گزینه ارزش موسیقایی سجع، بیشتر است؟ (الف) مُلْک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع. (ب) دوستی را که به عمری فراچنگ آرند نشاید که به یک دم بیازارند. (پ) توانگری به هنر است نه به مال، و بزرگی به عقل است نه به سال.	۱۵
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)		
۲۵	با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید (۱) به دام افتاد روباهی سحرگاه به روبه بازی اندیشید در راه (۲) که گر صیاد بیند هم چنینم دهد حالی به گازر پوستینم (۳) به دل می گفت: با دل نیست بازی کنون باید به کارم حيله سازی (الف) با توجه به درونمایه و قافیه، قالب شعر چیست؟ (ب) کدام ویژگی زبانی در بیت دوم وجود دارد؟ (ج) در بیت اول و سوم کدام ویژگی زبانی مشترک وجود دارد؟	۱۵ ۱۵ ۱۵

« هر دو پای، بر سر چهار مار بود. نظر بر قعر چاه افکند، ازدهایی سهمناک دید. به سر چاه، التفات نمود. موشان سیاهو سپید، بیخ آن شاخها دایم می بریدند و او در اثنای این، تدبیری می اندیشید و خلاص خود را طریقی می جست. پیش خویش، زنبورخانهای و قدری شهد یافت. در حلاوت آن مشغول گشت که از کار خود غافلماند و نه اندیشید که پای او بر سر چهار مار است. » کللهودمنه

الف) نویسنده در این متن برای بیان مفهوم غفلت انسان از چه روشی بهره برده است؟

ب) نوع «را» در جمله «خلاص خود را طریقی می جست» چیست؟

پ) در گروه «موشان سیاه و سپید» کدام ویژگی زبانی وجود دارد؟

ت) منظور از «چاه» و «موشان سیاه و سپید» چیست؟

ث) یکی از ویژگی های فکری این متن را بنویسید.

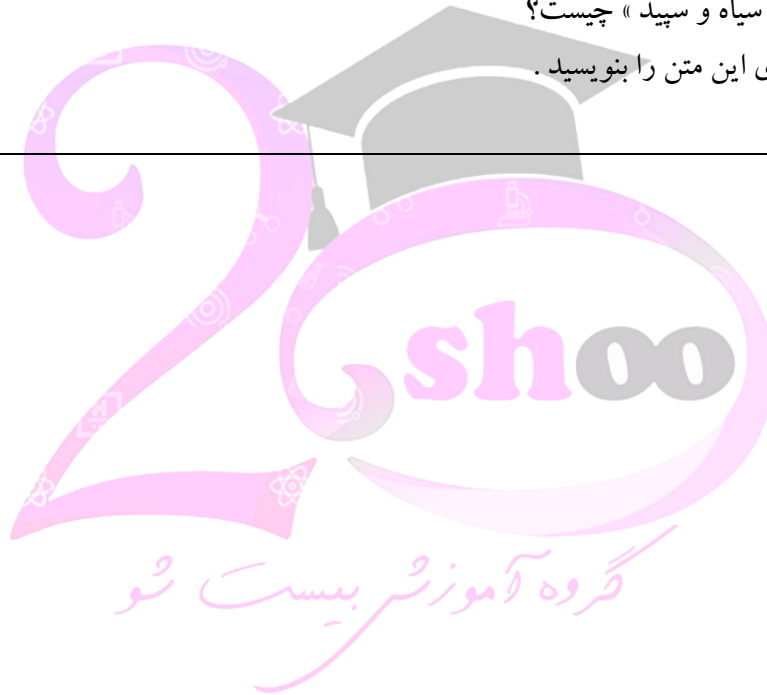
/۵

/۵

/۵

/۵

/۵

بیست شو